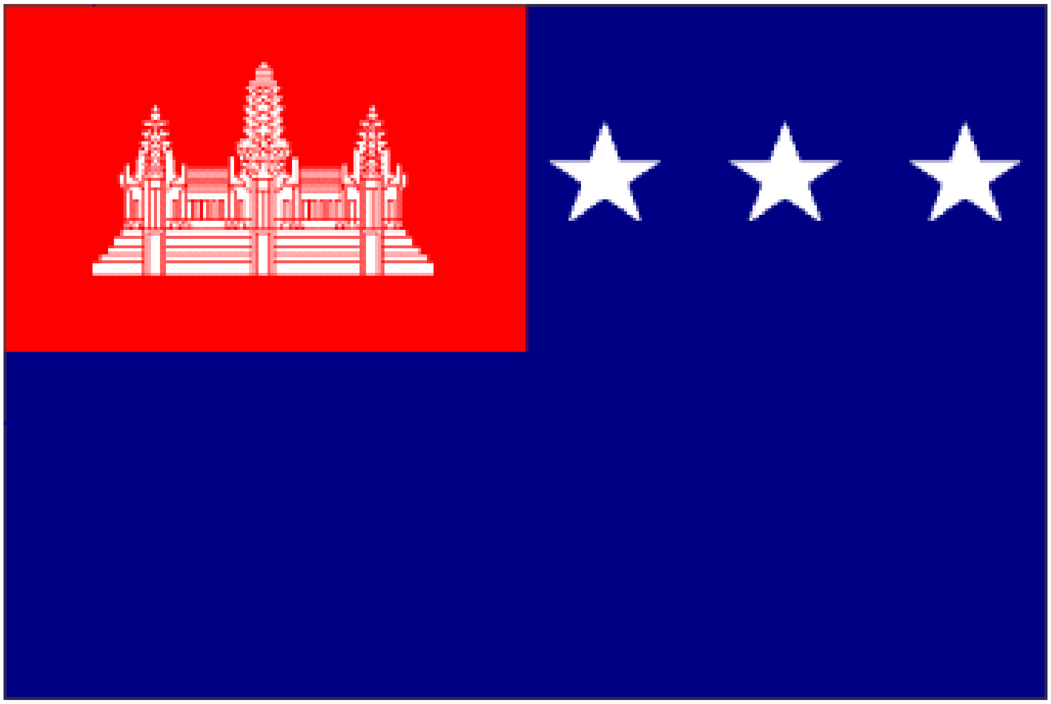

រដ្ឋធម្មនុញ្ញ

សាធារណៈរដ្ឋកម្ពុជា

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

បុព្វកថា

យើងប្រជារាស្ត្រខ្មែរធ្លាប់មានអារ្យធម៌មួយ ក្នុងបណ្តាអារ្យធម៌ល្បីល្បាញហើយចាស់ជាងគេ ក្នុងពិភពលោកគឺ អារ្យធម៌ខ្មែរ-មន បានកប់ប្រទះនូវវិបល្លាសនៃប្រវត្តិសាស្ត្រយើង ដែលនាំមក នូវទុក្ខវេទនាជារឿយៗ។ តាំងពីសម័យក្រោយអង្គររហូតមកទល់និងព្រឹត្តិការណ៍នាថ្ងៃទី ១៨ មិនា ១៩៧០។

ប្តេជ្ញាចិត្តថាៈ

- ជម្រុញអោយវប្បធម៌ជាតិរីកសាយឡើង ព្រមទាំងប្រកបដោយសន្ទុះមួយថ្មី។
- ប្រកាសជាឱឡារិកថា ប្រកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងមុតមាំនូវគោលការណ៍ជាសាវវន្ត ដូចដែលមាន ចែងក្នុងសេចក្តីប្រកាសជាសកលនៃសិទ្ធិមនុស្ស។
- ជម្រុញអោយបានទៅដល់ប្រជាធិបតេយ្យផ្នែកនយោបាយ និង ប្រជាធិបតេយ្យផ្នែនសង្គម ដែលត្រូវបំបាត់អោយផុតរលត់នូវអំពើជិះជាន់មនុស្ស អំពើសង្កត់សង្កិន និង អំពើខ្វះអធ្យា ស្រ័យ ដើម្បីសំដៅទៅកាន់សុភមង្គល និង ការសម្បូរណ៍សប្បាយរបស់ខ្មែរទាំងអស់គ្នា។
- ការពាររបបសាធារណរដ្ឋយើង ប្រឆាំងនិងគ្រប់ការប៉ុនប៉ងអោយមានរាជានិយមឡើង វិញ ហើយប្រឆាំងនិងការបង្កើតអោយមានរបបបុគ្គលនិយមគ្រប់បែបយ៉ាង។
- រក្សាការពារបូរណភាពទឹកដីខ្មែរ ឯករាជ្យ ឯកភាពជាតិ។
- យើងប្រជារាស្ត្រខ្មែរ ជាប់ចិត្តជានិច្ច និង ឧត្តមគតិ សន្តិភាពរបស់យើង។

បញ្ជាក់សារជាថ្មីនូវៈ

- សេចក្តីប្រាថ្នាចង់អោយបានសន្តិភាពចិតថេរក្នុងលោក

និងឆន្ទះចង់ធ្វើសហប្រតិបត្តិការយ៉ាងសកម្មជាមួយគ្រប់ប្រជាជាតិ ដោយពុំប្រកាន់អំពី ជាតិសាសន៍ សាសនា និង របបនយោបាយដើម្បីវឌ្ឍនភាព និង សន្តិភាព ក្នុងន័យនេះ យើងប្រកាសនូវបច្ចុប្បន្នរដ្ឋធម្មនុញ្ញមានដូចតទៅ :

ជំពូក១

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ជំពូកទី១ — បទបញ្ញត្តិជាគ្រឹះ

មាត្រា១:

ប្រទេសកម្ពុជា ជាសាធារណរដ្ឋ ឯករាជ្យ ប្រជាធិបតេយ្យ ហើយដែលនិយមប្រយោជន៍ សង្គម។ ប្រទេសកម្ពុជាមិនអាចបំបែកបានទេ។ ប្រទេសកម្ពុជាមានានាមថា: "**សាធារណរដ្ឋខ្មែរ**"។

បាវចនារបស់សាធារណរដ្ឋខ្មែរ គឺ : សេរីភាព សមភាព ភាតរភាព វឌ្ឍនភាព និង សុភមង្គល។

គោលការណ៍របស់សាធារណរដ្ឋខ្មែរ គឺ : ការគ្រប់គ្រង់របស់ប្រជារាស្ត្រ ដោយប្រជារាស្ត្រ និង ដើម្បីប្រយោជន៍ប្រជារាស្ត្រ។

ទង់ជាតិ ភ្លេងជាតិ និង វលញ្ឆករ នៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់មួយ។

មាត្រា២:

ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាសាសនាសំរាប់រដ្ឋ។

សេរីភាពខាងជំនឿ និង ខាងប្រតិបត្តិក្នុងផ្លូវសាសនា ត្រូវមានដោយបរិបូរណ៍។ ការបន្ថយសេរីភាពនេះ និង អាចធ្វើបាន លុះត្រាតែកិច្ចរក្សារបៀបរៀបរយសាធារណៈតម្រូវអោយធ្វើ។

រដ្ឋរ៉ាប់រងនូវសមភាពនៃពលរដ្ឋទាំងអស់ ចំពោះមុខច្បាប់ដោយឥតប្រកាន់ជាតិសាសន៍ដើម ភេទ មតិខាងនយោបាយ ខាងគំនិត ខាងសាសនា ឬ អំពីលក្ខណៈជីវភាព ឬ លក្ខណៈដទៃទៀតឡើយ។

ភាសាដែលប្រើជាផ្លូវការ គឺ ភាសាខ្មែរ។

មាត្រា៣:

អំណាចគ្រប់យ៉ាងចេញមកពីប្រជារាស្ត្រ។
អំណាចនីតិប្រតិបត្តិ អំណាចនីតិបញ្ញត្តិ និង អំណាចតុលាការ ត្រូវអនុវត្តន៍តាមបទបញ្ញត្តិនៃ បច្ចុប្បន្នរដ្ឋធម្មនុញ្ញ។

មាត្រា៤:

ការបង្កើតគណៈបក្សនយោបាយ ធ្វើបានដោយសេរី។ ក៏ប៉ុន្តែរដ្ឋឧត្តមនូវការផ្តើមគំនិតទាំងឡាយណា ដែលនាំអោយបន្ថយចំនួនគណៈបក្សនយោបាយ ឆ្ពោះទៅរករបបដែលមាន គណៈតែពីរ។

ជំពូកទី២

សិទ្ធិនិងករណីយកិច្ច នៃពលរដ្ឋ

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

មាត្រា៥:

ការប្រើសេរីភាពផ្ទាល់ខ្លួនរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ មិនត្រូវអោយប៉ះសិទ្ធិអ្នកដទៃ ការប្រើសេរី ភាពនេះ ត្រូវប្រព្រិត្តិតាមលក្ខខ័ណ្ឌកំណត់ក្នុងច្បាប់ ។

មាត្រា៦:

រដ្ឋរ៉ាប់រងពុំអោយមានការរំលោភបំពានលើរូបកាយ នៃបុគ្គលណាមួយឡើយ ។

រដ្ឋការពារកិត្តិយស សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និង ជីវភាពឯកជនរបស់ពលរដ្ឋទាំងពួង ។

ការចោទប្រកាន់ ការចាប់ចង ឬ ការឃុំឃាំងជនណាមួយនិងអាចធ្វើទៅកើត លុះត្រាតែ ច្បាប់អនុញ្ញាត ។

ការបង្ខិតបង្ខំ ការធ្វើបាបលើរូបកាយ ឬ ប្រព្រិត្តកម្មណាមួយ ដែលបន្ថែមទម្ងន់ទណ្ឌកម្ម អនុវត្តន៏ចំពោះជនជាប់ឃុំឃាំង ឬ ជាប់ពន្ធធានាគារ ត្រូវហាមឃាត់មិនអោយធ្វើទេ ។ អ្នកដែដល់ អ្នករួមប្រព្រិត្តិ និង អ្នកសមគំនិតត្រូវទទួលទោសតាមច្បាប់ ។

ការទទួលសារភាពកើតឡើងពីការបង្ខំ ដោយឃោរឃៅ តាមផ្លូវកាយក្តី តាមផ្លូវចិត្តក្តីមិន ត្រូវទុកជាភស្តុតាងនៃពិរុទ្ធភាពទេ ។

បើបទល្មើសគ្រាន់តែមានវិមតិសង្ស័យជនត្រូវចោទ ត្រូវអោយបានរួចខ្លួន ។

ជនជាប់ពិរុទ្ធណាក៏ដោយ ត្រូវទុកជាមនុស្សឥតទោសរហូតដល់ពេលកាត់ទោសជាស្ថាពរ ។

ទោសប្រហារជីវិត ត្រូវបំបាត់ចោលវៀរលែងតែ ក្នុងករណី ដែលប្រជាជាតិត្រូវការប្រកាស ឋិតនៅក្នុងភយន្តរាយ ។ ក្នុងករណីណាក៏ដោយ ការប្រហារជីវិតមនុស្ស ដោយគ្មានកាត់សេចក្តី មិនអាចប្រព្រឹត្តិបានឡើយ ។

មាត្រា៧:

ពលរដ្ឋរាល់រូបមានសេរីភាពសំដែងគំនិតរបស់ខ្លួនតាមវាចារ តាមលាយលក្ខណ៏អក្សរ ឬ តាម មធ្យោបាយសំរាប់ផ្សាយដទៃទៀត ។ ក៏ប៉ុន្តែ ពលរដ្ឋត្រូវជៀសវាងកុំប្រើសិទ្ធិនេះ ដោយរំលោភ ហើយនិង កុំធ្វើអោយខូចរបៀបរៀបរយសាធារណៈ ។

ការប្រើសេរីភាពសារពតិមានមិនត្រូវប៉ះពាល់កិត្តិយសបុគ្គល សន្តិសុខជាតិ ឬ ទំនៀមទំលាប់ ល្អទេ ។ របបសាពតិមានត្រូវរៀបចំឡើងដោយច្បាប់មួយ ។

មាត្រា៨:

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

សេរីភាពរួបរួមជាសមាគម និង សិទ្ធិចូលរួមប្រជុំត្រូវបានរដ្ឋទទួលស្គាល់ចំពោះពលរដ្ឋទាំង អស់។ ការប្រើសេរីភាព និង សិទ្ធិខាងលើនេះនឹងបន្ថយទៅបាន លុះត្រាតែមានភស្តុតាងថា មានការប៉ះពាល់ដល់សេរីភាពទាំងឡាយ ដែលបច្ចុប្បន្នរដ្ឋធម្មនុញ្ញធានាអះអាង។

មាត្រា៩:

រដ្ឋរ៉ាប់រងចំពោះពលរដ្ឋទាំងអស់ នូវការប្រើសិទ្ធិនយោបាយរបស់ខ្លួនដោយសេរី ជាអាទិសិទ្ធិ ប្តឹងតវ៉ា ឬ សិទ្ធិប្រឆាំងសាធារណៈអោយតែការប្រើសិទ្ធិទាំងនេះ ធ្វើទៅដោយអហិង្សា ហើយក្នុង ទម្រង់ច្បាប់ផង។

មាត្រា១០:

អ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត គឺពលរដ្ឋទាំងពីរភេទដែលមានអាយុ ១៨ ឆ្នាំគត់។

បទបញ្ញត្តិបន្ថយសិទ្ធិបោះឆ្នោត ត្រូវចែងក្នុងច្បាប់បោះឆ្នោត។

មាត្រា១១:

ទីលំនៅមិនអាចទរណារំលោភបានឡើយវៀរលែងតែក្នុងករណី ដែលមានចែងក្នុងច្បាប់។

សេរីភាពក្នុងការសរសេរលិខិតឆ្លើយឆ្លង លក្ខណៈអាថិកំបាំងនៃលិខិត ព្រមទាំងការទាក់ទង ឆ្លើយឆ្លងតាមរបៀបដទៃទៀត មិនអាចទរណារំលោភបានដាច់ខាត់ លុះណាតែមានច្បាប់ចែងខុស រ

មាត្រា១៣:

ការនិរទេស និង ការដកសញ្ជាតិខ្មែរ ដោយហេតុនយោបាយត្រូវហាមប្រាម។

មាត្រា១៤:

រដ្ឋទទួលស្គាល់ ហើយធានាអះអាងនូវកម្មសិទ្ធិឯកជន។ រដ្ឋជួយសំរួលអោយពលរដ្ឋបានជា ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ។ ការប៉ះពាល់កម្មសិទ្ធិត្រូវហាមមិនអោយមានវៀរលែងតែប្រយោជន៏សាធារណៈតំរូវ អោយធ្វើក្នុងករណីដែលមានចែងក្នុងច្បាប់។ ក្នុងន័យនេះម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ មានសិទ្ធិទទួលបំណាច់ជា មុនដោយត្រឹមត្រូវ និង សមរម្យ។

មាត្រា១៥:

រដ្ឋត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ធ្វើអោយការរស់នៅរបស់ប្រភេទពលរដ្ឋដែលក្រខ្សត់ជាងគេ មានការ ចំរើនជាងមុនក្នុងបំណងរ៉ាប់រងអោយជនជំពូកនេះ មានឋានៈជីវភាពសមនិងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរនៃ មនុស្ស។ ពលរដ្ឋដែលត្រូវទទួលស្គាល់ថា ពិការ ធ្វើការមិនកើត ហើយគ្មានមធ្យោបាយចិញ្ចឹមជីវិត មានសិទ្ធិ ទទួលប្រជាសង្គ្រោះ។

មាត្រា១៦:

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

រដ្ឋការពារសេរីភាពខាងសិល្បៈកម្ម ខាងកសិកម្ម ខាងពានិជ្ជកម្ម និង ឧស្សាហកម្ម ។

រដ្ឋមានករណីកិច្ច ដើម្បីសម្របសម្រួលសេដ្ឋកិច្ចជាតិ សំដៅទៅរកប្រយោជន៍សង្គម និង ដើម្បីរាំងមិនអោយមានការផ្តាច់មុខ ឬ ការប៉ុនប៉ងផ្តាច់មុខ ក្នុងពាណិជ្ជកម្ម ឬ ឧស្សាហកម្ម ។

មាត្រា១៧:

រដ្ឋត្រូវខិតខំបង្កើតការងារ និង មុខរបបអោយពលរដ្ឋគ្រប់គ្នា ។ ពលរដ្ឋរាល់រូបអាចសុំចូលធ្វើការបានដោយសេរី ។ ក្នុងការជ្រើសរើសអោយចូលធ្វើការ មិនត្រូវគិតពីលក្ខខ័ណ្ឌអ្វីក្រៅពីគុណូប ការៈ ឬ សមត្ថភាពផ្ទាល់ខ្លួនឡើយ ។

ពលរដ្ឋរាល់រូប មានសិទ្ធិទទួលការរ៉ាប់រង និង អត្ថប្រយោជន៍ខាងសង្គមកិច្ច ដែលមានចែងក្នុង ច្បាប់ ។

មាត្រា១៨:

រដ្ឋត្រូវខិតខំប្រយុទ្ធបំបាត់ការចងការប្រាក់គ្រប់ប្រភេទ ដែលយកការលើសក៏រិតច្បាប់ ។

មាត្រា១៩:

រដ្ឋរ៉ាប់រងចំពោះពលរដ្ឋទាំងអស់នូវសិទ្ធិទទួលការអប់រំ ។ ពលរដ្ឋម្នាក់ៗត្រូវទទួលការសិក្សាមូលដ្ឋានចាំបាច់ហើយដោយឥតចេញថ្លៃ ។

រដ្ឋត្រូវជួយជំរុញអោយអក្សរសាស្ត្រ វិទ្យាសាស្ត្រ សិល្បៈ និង បច្ចេកទេសវិជ្ជារីកចំរើន ។

មាត្រា២០:

រដ្ឋទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិឧត្តម គ្រួសារ ចំពោះពលរដ្ឋទាំងអស់ ។

មាត្រា២១:

ពលរដ្ឋម្នាក់ៗមានករណីកិច្ចត្រូវគោរពច្បាប់ ការពារមាតុភូមិ និង ជួយរដ្ឋ ។

ពលរដ្ឋម្នាក់ត្រូវបំពេញបរិចារកិច្ចខាងទាហានជាកាតព្វកិច្ច ក្នុងលក្ខខ័ណ្ឌដែលមានចែងក្នុង ច្បាប់ ។

មាត្រា២២:

ការប្រើសិទ្ធិ និងសេរីភាព ធានាអះអាងដោយបច្ចុប្បន្នរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៅមាត្រា ៧-៨-១១និង១២ នឹងអាចផ្អាក់បានតែក្នុងករណី ដែលមានភាពអាសន្ន មានវិក្រឹតិកាល ឬ បើមានប្រកាសថា ប្រជាជាតិស្ថិតក្នុងភយន្តរាយ ឬ ក្នុងភាពសង្គ្រាម ។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ទារុណកម្មដល់រាងកាយ និង អំពើរំលោភផ្សេងៗ នាំអោយខូចសិទ្ធិអ្នកដទៃខាងភោគទ្រព្យក្តី ខាងផ្លូវចិត្តក្តីមិនអាចធ្វើបានឡើយ ។ អ្នកប្រព្រឹត្តិនូវអំពើរំលោភទាំងនោះ ត្រូវទទួលទោសតាម ច្បាប់ ។

ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ វិធានការផ្អាកសិទ្ធិ និង សេរីភាព ដូចមានចែងក្នុងវាក្យខ័ណ្ឌទីមួយ មិនអាចមានថិរវេលាលើសពីប្រាំមួយខែឡើយ ។ ថិរវេលានេះ អាចបន្តបានក្នុងលក្ខខ័ណ្ឌដូចគ្នា ។

ដល់ផុតថិរវេលាពិសេសជនណា ដែលយល់ថា ខ្លួនបានទទួលការខូចខាតដោយអយុត្តិធម៌ អាចប្តឹងតុលាការមានសមត្ថកិច្ចសុំអោយជួសជុលអត្ថវិនាស ដែលខ្លួនជាអ្នករងគ្រោះ ។

ជំពូក៣
ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ

មាត្រា២៣:

ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋប្រើអំណាចនីតិប្រតិបត្តិ ដែលប្រជារាស្ត្រប្រគល់ជូនលោក ។

មាត្រា២៤:

ក្នុងអំឡុងអាណត្តិរបស់ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ មានអនុប្រធានាធិបតីម្នាក់ជួយធ្វើការ ។ ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ខុទ្ទការល័យប្រតិបត្តិការមួយ និង ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខមួយ ឯការរៀប និង ការប្រព្រឹត្តិទៅនៃអង្គការទាំងពីរនេះ ត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់ រៀបចំអង្គការមួយ ។

ប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋ ត្រូវជ្រើសតាំងក្នុងសន្លឹកបញ្ជីជាមួយ គ្នា សំរាប់ប្រាំឆ្នាំដោយវិធីបោះឆ្នោតជាសកល ដោយចំពោះ និង ជាសម្ងាត់ ។

មុខងារប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋ មានវិសមិតភាព និង ការកាន់ កាប់វិជ្ជាជីវៈឧស្សាហកម្ម និងពាណិជ្ជកម្ម ហើយនិងមុខងារសាធារណដទៃទៀត ឬ និង មុខងារ សមាជិករាជរដ្ឋាភិបាល ។

ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋអាចឈរឈ្មោះ អោយគេជ្រើសតាំង សាជាថ្មីបានតែម្តង ប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា២៥:

ពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ អាចឈរឈ្មោះជាបេក្ខជនប្រធានាធិបតី ឬ អនុប្រធានាធិបតី នៃ សាធារណរដ្ឋបានកាលណាបានបំពេញលក្ខខ័ណ្ឌដូចតទៅ:

ក. មានសញ្ជាតិជាខ្មែរតាំងពីកំណើតរហូតមក

ខ. កើតពីមាតាបិតា មានសញ្ជាតិជាខ្មែរ

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

គ. មានសហព័ន្ធសញ្ជាតិជាខ្មែរពីកំណើត បើសាមីខ្លួនភរិយា ឬ ស្វាមីពេញច្បាប់

ឃ.មានអាយុយ៉ាងតិចសែសិបឆ្នាំ មកទល់និងថ្ងៃបោះឆ្នោត

ង. ជាអ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត ហើយប្រកបលក្ខខ័ណ្ឌដទៃទៀត ដែលមានចែងក្នុងច្បាប់រៀប អង្គការ ។

មាត្រា២៦:

បេក្ខជននៃសន្លឹកបញ្ជីណា ដែលបានទទួលភាគច្រើនដាច់ខាតនៃសន្លឹកឆ្នោត សំដែងមតិ ត្រូវបានប្រកាសជាប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ។

ក្នុងករណីដែលពុំបានភាគច្រើនដាច់ខាត នោះនិង មានចាត់ការបោះឆ្នោតលើកទីពីរ នៅថ្ងៃទី ប្រាំពីរាប់ពីថ្ងៃបន្ទាប់ថ្ងៃបោះឆ្នោតលើកទីមួយ ។

នៅពេលបោះឆ្នោតលើកទីពីរ មានតែបេក្ខជននៃសន្លឹកបញ្ជីពីរ ដែលបានទទួលឆ្នោតច្រើន ជាងគេ ត្រូវជ្រើសតាំងជាប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតី ។ ក្នុងករណីដែលមានសន្លឹកឆ្នោត ស្មើគ្នា សភាទាំងពីររួម ប្រជុំជាសមាជសភាក្នុងរយះវេលាប្រាំពីរថ្ងៃ ដើម្បីបោះឆ្នោតជ្រើសរើសប្រ ធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ក្នុងសន្លឹកបញ្ជីមួយក្នុងសន្លឹកបញ្ជីទាំងពីរខាងលើ ដោយយកតាមមតិភាគច្រើន ដោយប្រៀប ។

មាត្រា២៧:

ការចាត់ចែងបោះឆ្នោតជ្រើសរើសប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ត្រូវធ្វើក្នុងម្ភៃថ្ងៃយ៉ាងតិច និង សែសិបថ្ងៃយ៉ាងយូរ មុនពេលផុតអាណត្តិប្រធានាធិបតី ក្នុងតំណែង ។

ក្នុងករណីបោះឆ្នោតមិនកើត ដោយហេតុមានសង្គ្រាម ឬ អសន្តិសុខខ្លាំង អាណត្តិប្រធានា ធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ អាចបន្តបានម្តងបានមួយឆ្នាំ១ ។ ការពិនិត្យពិច័យអំពី ភាពបោះឆ្នោត មិនកើត ព្រមទាំងការបន្តអាណត្តិនេះ ត្រូវសំរេចដោយសភាទាំងពីររួមប្រជុំជា សមាជសភា បោះឆ្នោតយក មតិភាគច្រើនដាច់ខាត នៃសមាជិកសមាជសភាបន្ទាប់ពីបានពីគ្រោះ និង តុលាការធម្មនុញ្ញ ។

មាត្រា២៨:

ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយត្រូវកំរិតបែបបទជ្រើសតាំងប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតីនៃ សាធារណរដ្ឋ ។

មាត្រា២៩:

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

មុខងារប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតី ចាប់ផ្តើមនៅថ្ងៃថ្លែងសច្ចាប្រណិតធាន។ មុខងារនេះ ត្រូវផុត នៅម៉ោងដប់ពីរថ្ងៃត្រង់ នាថ្ងៃទី ១៨ ខែ មិនា បន្ទាប់ពីផុតរយៈពេលប្រាំឆ្នាំ បន្តបន្ទាប់គ្នា រាប់ពីពេលជាប់ឆ្នោត។

មុនចូលកាន់ដំណែង ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ថ្លែងសច្ចាប្រណិធាននៅចំពោះមុខប្រជារាស្ត្រ ដោយ មានសមាជិកអង្គការរដ្ឋនានារួបរួមផង ជាសេចក្តីដូចតទៅៈ

" ខ្ញុំតាំងសច្ចាជាឧឡារិក ចំពោះមុខប្រជារាស្ត្រថា ខ្ញុំនឹងការពារមាតុភូមិបំពេញដោយស្មោះ ស្ម័គ្រនូវភារៈប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរ គោរពរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ហើយបូជាខ្លួនខ្ញុំទាំងស្រុង ដើម្បី ប្រយោជន៍ប្រជារាស្ត្រ និង ប្រជាជាតិ" ។

មាត្រា៣០ៈ

ក្នុងករណីដែល ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ មានធុរៈម្តងម្កាលមុខងារប្រធានាធិបតី វៀរលែងតែមុខងារដែលមានចែងនៅមាត្រា៣៦-៣៧-៣៨-៤១និង៤២ ចេញត្រូវអនុប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋកាន់កាប់ជំនួស។

មាត្រា៣១ៈ

ក្នុងករណីដែលតំណែងប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋទំនេរជាស្ថាពរ ទោះមកពីហេតុអ្វីក៏ ដោយ ឬ ក្នុងករណីមានការរារាំងជាស្ថាពរ ដែលតុលាការធម្មនុញ្ញបានប្រកាសយកមតិភាគច្រើន ដាច់ខាតនៃសមាជិក ខ្លួនអនុប្រធានាធិបតី ជំនួសប្រធានាធិបតី ដោយទទួលអំណាចទាំងអស់របស់ ប្រធានាធិបតី។

ប៉ុន្តែបើករណីនេះកើតឡើងជាងដប់ពីរខែមុន ពេលផុតអាណត្តិធម្មតា នោះនឹងត្រូវរៀបចំ ក្នុងរយៈពេលពីរខែយ៉ាងតិច និង បីខែយ៉ាងយូរ អោយមានការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតី សំរាប់អាណត្តិមួយថ្មី។

មាត្រា៣២ៈ

ក្នុងករណីដែលដោយហេតុដូចគ្នានិងហេតុ ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា៣១ វាក្យខ័ណ្ឌ១ អនុប្រធានាធិបតីពុំអាចកាន់កាប់មុខងារប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋបាន មុខងារនេះត្រូវធ្លាក់ ទៅលើប្រធានព្រឹទ្ធសភា។ ប្រធានព្រឹទ្ធសភាត្រូវបង្គាប់អោយមានការបោះឆ្នោតប្រធានាធិបតី ក្នុងរយៈ វេលាពីរខែយ៉ាងតិច ហើយ បីខែយ៉ាងយូរ។

ក្នុងរយៈពេលនេះ មិនអោយមានការរំលំរដ្ឋាភិបាល ឬ មានការសើរើសមាសភាពនៃរដ្ឋា ភិបាលទេ ហើយសភាជាតិ ក៏មិនអាចត្រូវរំលាយបានដែរ។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ក្នុងករណីបោះឆ្នោតមិនកើត ដូចចែងនៅមាត្រា ២៧ វាក្យខ័ណ្ឌ ២ ដោយហេតុមានសង្គ្រាម ឬ មានអសន្តិសុខខ្លាំង សភាទាំងពីរនៃសហសភា និង ក្រុមប្រឹក្សាសេន្យានុភាព រួមប្រជុំនៅមន្ទីរសភាជាតិ នៅថ្ងៃបន្ទាប់ពីផុតរយៈពេលបីខែ ដែលចែងនៅវាក្យខ័ណ្ឌទី១ នៃមាត្រានេះ ដើម្បីបោះឆ្នោតរើស ប្រធានាធិបតី ម្នាក់អោយបំពេញបង្គ្រប់រយៈពេលអាណត្តិប្រធានាធិបតី សាមីជន។

មាត្រា៣៣:

ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ តែងតាំងរដ្ឋមន្ត្រីទីមួយ ហើយនិង សមាជិករដ្ឋាភិបាលតាម សេចក្តីស្នើពីរដ្ឋមន្ត្រីទីមួយ។

ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ អាចបញ្ឈប់សមាជិករដ្ឋាភិបាលមួយរូប១ ឬ ទាំងអស់គ្នាពីមុខ ងាររបស់ខ្លួនបាន។

មាត្រា៣៤:

ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ដឹកនាំការពិភាក្សានៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី។ ក្នុងករណីមានធុរៈត្រូវ អនុ ប្រធានាធិបតី ឬ បើអនុប្រធានាធិបតីមានធុរៈដែរនោះ ត្រូវរដ្ឋមន្ត្រីទីមួយបំពេញកិច្ចនេះជំនួស។

មាត្រា៣៥:

ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋប្រកាសអោយប្រើច្បាប់ និង ចុះហត្ថលេខាលើក្រឹត្យ។

ច្បាប់ដែលមានសហសភាបានបញ្ចេញមតិយល់ព្រមជាស្ថាពររួចហើយ ត្រូវប្រកាសអោយ ប្រើក្នុងដប់ ប្រាំថ្ងៃបន្ទាប់ពីពេលដែលប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋបានទទួលច្បាប់នោះ។ មុនផុត រយៈពេលនេះ ប្រធានាធិបតីអាចសុំអោយសហសភាពិភាក្សា សាជាថ្មីនូវច្បាប់ ឬ មាត្រាខ្លះនៃច្បាប់ នោះ។ ការពិភាក្សា នេះត្រូវធ្វើក្នុងរយៈពេលម្ភៃថ្ងៃយ៉ាងយូរ។

មាត្រា៣៦:

ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋតែងតាំងក្នុងមុខតំណែងស៊ីវិល និង ទាហាន។

អ្នករដ្ឋការដែលត្រូវតែងតាំង ដោយមានការយល់ព្រមពីគណៈរដ្ឋមន្ត្រីគឺ:

. ឯកអគ្គរដ្ឋទូត និង ប្រេសិតវិសាមញ្ញ។

. សមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ។

. អភិបាលខេត្ត។

. ឧត្តមសេនី។

. សាកលវិទ្យាធិការ។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

. នាយករដ្ឋការកណ្តាល ។

. ហើយនិងសមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សាសេន្យានុភាព ។

មុខតំណែងដទៃទៀតដែលត្រូវតែងតាំងដោយមានការយល់ព្រមពីគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ព្រមទាំងលក្ខខ័ណ្ឌដែល ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ មានអំណាចតែងតាំងក្នុងនាមរបស់លោក ត្រូវមានការរៀបរាប់ក្នុងច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ ។

មាត្រា៣៧:

ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋតាំងឯកអគ្គរដ្ឋទូត និង ប្រេសិតវិសាមញ្ញជាតំណាងសាធារណរដ្ឋខ្មែរនៅប្រទេសក្រៅ ។ រីឯឯកអគ្គរដ្ឋទូត រាជទូត និង ប្រេសិតវិសាមញ្ញបរទេសត្រូវទទួលភារៈតាំងអោយនៅអមប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ។

មាត្រា៣៨:

ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ចុះហត្ថលេខាលើសន្ធិសញ្ញា និង អនុសញ្ញាអន្តរជាតិ ហើយអោយសច្ចាប័នលើឯកសារទាំងនេះ ដោយអាស្រ័យការអនុម័តនៃសហសភា ។

មាត្រា៣៩:

បន្ទាប់ពីបានពិគ្រោះជាមួយប្រធាននៃសភាទាំងពីរ ប្រធានាធិបតីអាចប្រកាសទូវភាព អាសន្ន ឬ វិក្រឹតិកាលក្នុងករណីមានការគំរាមគំហែងធ្ងន់ និង ជាបន្ទាន់ប៉ះពាល់លើស្ថាប័ននានា នៃសាធារណរដ្ឋ ដល់ឯករាជ្យជាតិ និង ដល់ បូរណភាពទឹកដីនៃសាធារណរដ្ឋ ។ ប្រធានាធិបតី ត្រូវជូនដំណឹងនេះភ្លាមដល់ប្រជាជាតិតាមសាលិខិត ។

ក្នុងរយះពេលប្រាំពីរថ្ងៃ បន្ទាប់ពីពេលប្រកាសពីភាពអាសន្ន ឬ វិក្រឹតិកាលនោះ សហសភារួមប្រជុំជាសមាជសភា ដើម្បីអោយការយល់ព្រម ឬ កែប្រែវិធានការ ដែលបានបញ្ញត្តិ ឬ បញ្ចប់វិធានការនោះ ។

ក្នុងកំឡុងពេលពិសេសនេះ សភាជាតិមិនអាចត្រូវរំលាយបានទេ ។

មាត្រា៤០:

ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ជាមេបញ្ជាការជាន់ខ្ពស់បំផុតលើកម្លាំងទ័ពរបស់សាធារណ រដ្ឋ ។

លោកប្រកាសភាពសង្គ្រាម ឬ ប្រកាសថា ប្រជាជាតិស្ថិតក្នុងភ័យន្តរាយ តាមសេចក្តីស្នើពីររដ្ឋាភិបាល ហើយ ក្រោយដែលមានការយល់ព្រមពីសភាទាំងពីររួមប្រជុំជាសមាជ ។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

មាត្រា៤១:

ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ប្រាស្រ័យជាមួយនឹងសភាទាំងពីរ តាមសាលិខិត ហើយសារលិខិតនេះមិនត្រូវយកមកពិភាក្សាទេ។ ប្រសិនបើសភាស្ថិតនៅក្នុងវិស្សមកាល សហសភាត្រូវរួមប្រជុំជាពិសេសដើម្បីស្តាប់សារលិខិតនេះ។

មាត្រា៤២:

ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ជាអ្នកផ្តល់គ្រឿងឥស្សរយសជាតិ។

លោកមានសិទ្ធិលើកលែង និង បន្ធូបន្ថយទោស។

ជំពូកទី៤

រដ្ឋាភិបាល

មាត្រា៤៣:

រដ្ឋមន្ត្រីទីមួយ និង សមាជិករដ្ឋាភិបាល ទទួលខុសចំពោះ ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ពីកិច្ចចាត់ការអនុវត្តន៏នយោបាយរបស់រដ្ឋអោយបានសំរេច។

រដ្ឋមន្ត្រីទីមួយ ដឹកនាំរដ្ឋាភិបាល និង អង្គការជាតិនានា។

មាត្រា៤៤:

មុខងារនៃសមាជិករដ្ឋាភិបាល មានវិសមិតភាព និង ការកាន់កាប់វិជ្ជាជីវៈ ផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ឬឧស្សាហកម្ម ហើយនិង ការកាន់កាប់តំណែងក្នុងអង្គការសាធារណណាមួយ។

មាត្រា៤៥:

សមាជិករដ្ឋាភិបាល អាចចូលរួមក្នុងពេលប្រជុំសភាជាតិ និង ព្រឹទ្ធសភា ហើយនិងក្នុងពេលប្រជុំគណៈកម្មការនានានៃសភា។ បើសមាជិករដ្ឋាភិបាលសុំនិយាយ ត្រូវតែបើកឱកាសអោយនិយាយវៀរលែងតែក្នុងពេលប្រជុំ ដើម្បីបោះឆ្នោតសម្រេចអំពីអនុសាសន៍ ប៉ះពាល់ដល់ជោគ វាសនានៃរដ្ឋាភិបាលទាំងមូល ឬ មួយភាគ។

ជំពូក៥

សហសភា

មាត្រា៤៦:

សហសភា មានសហសភាពីរ គឺ សភាជាតិ និង ព្រឹទ្ធសភា។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

មាត្រា៤៧:

សភាជាតិមានសមាជិកចំនួនប៉ែតសិបនាក់យ៉ាងតិច ។

តំណាងរាស្ត្រត្រូវជ្រើសតាំងដោយការបោះឆ្នោតជាសកល ដោយចំពោះជាសម្ងាត់ និង ដោយសន្លឹកឆ្នោតមួយ មាននាមតែមួយ សំរាប់អាណត្តិបួនឆ្នាំ ។ តំណាងរាស្ត្រអាចឈរឈ្មោះ អោយគេជ្រើសតាំងសាជាថ្មីបាន ។

អ្នកមានសិទ្ធិឈរឈ្មោះ ជាបេក្ខជនតំណាងរាស្ត្រ គឺ ពលរដ្ឋមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតទាំងពីរភេទ ដែលមានអាយុយ៉ាងតិចម្ភៃប្រាំឆ្នាំគត់មកទល់ថ្ងៃបោះឆ្នោត ។

មាត្រា៤៨:

ព្រឹទ្ធសភា មានសមាជិកចំនួនពីរម្ភៃប្រាំបី ទៅសែសិបនាក់ ។ ព្រឹទ្ធសភាជាតំណាងភូមិភាគ ផ្សេងៗនៃសាធារណរដ្ឋ និង អង្គការធំៗនៃរដ្ឋ ។

ភូមិភាគផ្សេងៗ ត្រូវជ្រើសតាំងសមាជិកព្រឹទ្ធសភា ចំនួនបីភាគប្រាំ "៣/៥ " រដ្ឋការស៊ីវិល ត្រូវជ្រើសតាំងសមាជិកព្រឹទ្ធសភា ចំនួនមួយភាគប្រាំ "១/៥ " ក្រុមប្រឹក្សាសេន្យានុភាព ត្រូវជ្រើសតាំង សមាជិកព្រឹទ្ធសភាចំនួនមួយភាគប្រាំ "១/៥" ។

សមាជិកព្រឹទ្ធសភា ត្រូវជ្រើសតាំងសំរាប់ប្រាំមួយឆ្នាំ ដោយការបោះឆ្នោតជាសកល ដោយ មិនចំពោះ ជាសម្ងាត់ និង ដោយសន្លឹកឆ្នោតមួយ មាននាមតែមួយ ក្នុងបណ្តាលអ្នកមានសិទ្ធិបោះ ឆ្នោតទាំងពីរភេទដែលមានអាយុយ៉ាងតិចសែសិបឆ្នាំគត់ មកទល់ថ្ងៃបោះឆ្នោត ។ សមានជិក ព្រឹទ្ធសភាអាចឈរឈ្មោះ អោយគេជ្រើសតាំងសាជាថ្មីបាន ។

សមាជិកព្រឹទ្ធសភាចំនួនពាក់កណ្តាលត្រូវផ្លាស់ថ្មី ក្នុងរយះពេលបីឆ្នាំម្តងៗ ។ មុនផុតឆ្នាំទីបី នៃនីតិកាលទីមួយត្រូវមានចាត់ការចាប់ឆ្នោត ដើម្បីរកសមាជិកព្រឹទ្ធសភា ដែលត្រូវផុតអាណត្តិមុន គេ ។

មាត្រា៤៩:

ក្នុងពេលមានសង្គ្រាម ឬ មានអសន្តិសុខខ្លាំង សមាជិកសហសភា អាចត្រូវជ្រើសតាំង ដោយការបោះឆ្នោតជាសាកល ដោយចំពោះ ជាសម្ងាត់ និង ដោយសន្លឹកបញ្ជី ។

ក្នុងករណីដែលការបោះឆ្នោតមិនអាចធ្វើទៅកើត ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ អាចពន្យា អាណត្តិសមាជិកសហសភាបានម្តងមួយឆ្នាំ ម្តងមួយឆ្នាំ ។

ក្នុងករណីទាំងពីរខាងលើ ត្រូវពិគ្រោះជាមុននឹងតុលាការធម្មនុញ្ញ ។

កមោត្រា៥០:

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

អាណត្តិសមាជិកសហសភាមានវិសមិតភាព និង ការបំពេញមុខងារសាធារណជាសកម្ម ។

សមាជិកសហសភាម្នាក់ៗ មិនអាចបំពេញមុខងារជាសមាជិកនៃស្ថាប័នដទៃទៀត របស់សាធារណរដ្ឋដែលមានចែងក្នុងធម្មនុញ្ញ វៀរលែងតែមុខងារសមាជិកនៃតុលាការជាន់ខ្ពស់ចេញ ។

មាត្រា៩១:

ច្បាប់បោះឆ្នោតត្រូវកំរិតបែបបទនៃការជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រ និង សមាជិកព្រឹទ្ធសភា ។

មាត្រា៩២:

អំណាចនៃសភានីមួយៗ ចប់ត្រឹមពេលសភាថ្មីចូលកាន់តំណែង ។

ក្នុងករណីមានសមាជិកសហសភាទទួលអនិច្ចកម្ម លាលែង ប្រាចាកសមាជិកភាព ដែលកើតមានឡើងប្រាំមួយខែ មុនចប់នីតិកាល ត្រូវចាត់ការជ្រើសតាំងជំនួសសមាជិកនោះ ។

មាត្រា៩៣:

មុននិងចាប់ផ្តើមធ្វើការ សភានីមួយៗត្រូវធ្វើសុពលកម្មសមាជិករបស់ខ្លួនណា ដែលគ្មានការតវ៉ាជំទាស់ ។

មុនចូលកាន់តំណែង សមាជិកសភានីមួយៗ ដែលបានទទួលសុពលកម្មរួចហើយ ត្រូវថ្លែងសច្ចាប្រណិធាននៅចំពោះមុខ ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ហើយដោយមានតុលាការធម្មនុញ្ញរួមជាមួយផងជាសេចក្តីថា:

"ខ្ញុំតាំងសច្ចាជាឱឡារិកថា នឹងគោរពរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ហើយខិតខំប្រើកំលាំងរបស់ខ្ញុំទាំងប៉ុន្មានដើម្បីបំពេញ កិច្ចការជាប្រយោជន៍ប្រជារាស្ត្រ និង ប្រជាជាតិ" ។

មាត្រា៩៤:

សមាជិកសហសភាណាក៏ដោយ មិនអាចត្រូវគេចោទប្រកាន់ តាមរកខ្លួនចាប់ចង់ឃុំឃាំង ឬ កាត់ទោសដោយហេតុថា បានសំដែងយោបល់ ឬ បញ្ចេញមតិក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន ។

សមាជិកសហសភាក៏ដោយ នឹងអាចត្រូវគេចោទប្រកាន់ ឬ ចាប់ចង អំពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬ មជ្ឈឹមបាន លុះណាតែមានអនុញ្ញាតពីសភា ដែលខ្លួនជាសមាជិក វៀរលែងតែក្នុងករណី បានប្រព្រឹត្តិបទល្មើសជាក់ស្តែងចេញ ។

ក្នុងករណីទាំងអស់ ការឃុំឃាំង ឬ ការចោទប្រកាន់សមាជិកសហសភាណាមួយ ត្រូវផ្អាកបើសិនជាមានសមាជិកបីភាគបួន" ៣/៤" នៃសភាដែលខ្លួនជាសមាជិក បានបញ្ចេញមតិអោយផ្អាក ។

មាត្រា៩៥:

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

អាណត្តិដាច់ខាតយ៉ាងណាក៏ដោយត្រូវទុកជាមោឃៈ។ សិទ្ធិបោះឆ្នោតបញ្ចេញមតិជាសិទ្ធិរបស់សមាជិកសហសភាផ្ទាល់ សំរាប់តែខ្លួនឯងតែម្នាក់។

មាត្រា៩៦:

ក្នុងចិរវេលានៃអាណត្តិរបស់ខ្លួនសមាជិកសហសភា ដែលត្រូវទទួលទណ្ឌកម្ម ជាហេតុបណ្តាលអោយឈរឈ្មោះជាបេក្ខជនពុំបានត្រូវបាត់បង់ឋានៈជាសមាជិក។

ការបាត់បង់ឋានៈជាសមាជិកត្រូវប្រកាសសំរេចដោយសភាដែលសាមីខ្លួននោះជាសមាជិក។

មាត្រា៩៧:

សហសភាប្រជុំដោយពេញច្បាប់ ជាសម័យប្រជុំសាមញ្ញពីរដងក្នុងមួយឆ្នាំ។ សម័យប្រជុំនីមួយៗមានចិរវេលាយ៉ាងតិចបីខែ ។

ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ កោះសហសភាប្រជុំជាវិសាមញ្ញ តាមសេចក្តីសុំរបស់រដ្ឋ មន្ត្រីទីមួយ ឬ ពីភាគច្រើន នៃសមាជិកទាំងអស់របស់សភាជាតិ ឬ របស់ព្រឹទ្ធសភា ។

របៀបវារៈត្រូវកំណត់ជាក់លាក់ព្រមទាំងថ្ងៃប្រជុំ ហើយត្រូវផ្សាយជាមួយគ្នាក្នុងសេចក្តីអញ្ជើញប្រជុំ។

សម័យប្រជុំសហសភា ត្រូវធ្វើនៅរដ្ឋធានីសាធារណរដ្ឋខ្មែរ ហើយសម័យប្រជុំសភានីមួយៗនោះត្រូវធ្វើក្នុងសាលមួយរៀបចំជាពិសេសសំរាប់កិច្ចនេះ ល្គឹកណាតែមានការសំរេចផ្សេងចុះក្នុងលិខិតកោះប្រជុំ ព្រោះកាលៈទេសៈតំរូវ ។

ក្រៅពីករណីដូចដែលមានចែងនៅវាក្យខ័ណ្ឌទាំងពួងខាងលើ និង ក្រៅពីកន្លែង និង កាល បរិច្ឆេទដែលកំណត់ក្នុងសេចក្តីអញ្ជើញការប្រជុំណាក៏ដោយនៃសភានីមួយៗរបស់សហសភាត្រូវទុក ជាខុសច្បាប់ហើយជាអាសាសូន្យពេញលក្ខណៈ។

មាត្រា៩៨:

ប្រធានសភាជាតិ ត្រូវជ្រើសតាំងសំរាប់ពីរឆ្នាំ។ ប្រធានព្រឹទ្ធសភា ត្រូវជ្រើសតាំងក្រោយពេលបោះឆ្នោតប្តូរចំនួនពាក់កណ្តាលនៃសមាជិកព្រឹទ្ធសភា។ សមាជិកក្រុមអភិបាលនៃសភានីមួយៗត្រូវជ្រើសតាំងនៅពេលជាមួយគ្នានឹងប្រធាន។

មាត្រា៩៩:

ក្នុងករណីដែលត្រូវកោះសភាទាំងពីរប្រជុំរួមជាសមាជសភា កិច្ចប្រជុំត្រូវស្ថិតនៅក្រោម អធិបតីភាពនៃប្រធានសភាជាតិ។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ក្នុងករណីដែលប្រធានសភាជាតិមានធុរៈ ប្រធានព្រឹទ្ធសភាជាអ្នកដឹកនាំការពិភាក្សា ។

មាត្រា៦០:

ការពិភាក្សារបស់សភានីមួយៗ និង ទុកជាបានការទាល់តែមានសមាជិកនៃសភានេះ ចំនួនពីរភាគបី "២/៣" មកប្រជុំ ។

ការពិភាក្សានៃសមាជសភា និង ទុកជាបានការទាល់តែតំណាងរាស្ត្រចំនួនពីរភាគបី "២/៣ " និងសមាជិកព្រឹទ្ធសភាចំនួនពីរភាគបី "២/៣" មកប្រជុំ ។

ក្នុងករណីដែលមិនគ្រប់អង្គប្រជុំ នៅឱកាសកោះប្រជុំលើកទីមួយ សភា ឬ សមាជ ត្រូវកោះប្រជុំជាលើកទីពីរ ហើយអាចពិភាក្សាបានការ ទោះបីមានសមាជិកប៉ុន្មាននាក់មករួមប្រជុំ ក៏ដោយ ។ ការប្រជុំដែលជាកម្មវត្ថុនៃការកោះប្រជុំជាលើកទីពីរ និង អាចធ្វើទៅបានតែក្នុងរយះពេលវេលាម្ភៃបួនម៉ោងយ៉ាងតិចបន្ទាប់ការកោះប្រជុំលើកទីមួយ ។

មាត្រា៦១:

សហសភាតាំងបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងមួយ ។

មាត្រា៦២:

ពេលប្រជុំសភាទាំងពីរត្រូវធ្វើជាសាធារណៈ ។

សភានីមួយៗអាចប្រជុំសម្ងាត់បាន តាមការសុំពីប្រធានសភានោះក្ដី ពីសមាជិកចំនួនមួយ ភាគដប់ "១/១០" យ៉ាងតិចនៃសភានោះក្ដី ពីរដ្ឋមន្ត្រីទីមួយក្ដី ។

សេចក្ដីរាយហេតុទាំងស្រុងនៃការពិភាក្សាក្នុងពេលប្រជុំសាធារណៈត្រូវចុះផ្សាយក្នុងរដ្ឋកិច្ច ។

មាត្រា៦៣:

តាមការសុំពីសមាជិកមួយភាគដប់ " ១/១០ " យ៉ាងតិចសភាជាតិ ឬ ព្រឹទ្ធសភាអាចអញ្ជើញឥស្សរជនដ៏ឧត្តមណាម្នាក់មកបំភ្លឺសភា អំពីបញ្ហាដែលមានសារៈសំខាន់ពិសេស ។

មាត្រា៦៤:

សហសភាអនុម័តច្បាប់ ។

សហសភាអនុម័តថវិការរដ្ឋ ការអោយរដ្ឋខ្ចីប្រាក់ ការខ្ចីប្រាក់របស់រដ្ឋ ។ សហសភាអោយសេចក្ដីយល់ព្រមចំពោះគណនិរដ្ឋបាល បន្ទាប់ពីបានយល់ព្រមពីក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ ។

សហសភាអនុម័តច្បាប់លើកលែងទោស ។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

សហសភាអនុម័តច្បាប់ដែលប្រកាសថាប្រជាជាតិឋិតនៅក្នុងភយន្តរាយ ឬ ក្នុងភាព សង្គ្រាម ។

ជំពូក៦

ការទាក់ទងរវាងសហសភា និង រដ្ឋាភិបាល

មាត្រា៦៥:

ច្បាប់គឺជាការសំដែងនៃឆន្ទៈជាតិ ។

វិស័យរបស់ច្បាប់ត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ ។

មាត្រា៦៦:

អ្នកផ្តើមគំនិតបង្កើតច្បាប់ គឺ រដ្ឋាភិបាលក៏បាន សមាជិកសហសភាក៏បាន ។ ក៏ប៉ុន្តែការផ្តើមគំនិតខាងចំណាយសំរាប់បុគ្គលិក ជាភារៈឯកឯងនៃរដ្ឋាភិបាល ។

មាត្រា៦៧:

សេចក្តីព្រាងច្បាប់ត្រូវពិភាក្សាក្នុងគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ក្រោយពីបានទទួលយោបល់ពីក្រុមប្រឹក្សា រដ្ឋ ។

សេចក្តីព្រាងច្បាប់អាចដាក់ជូនទៅក្រុមអភិបាលសភាណាក៏បាន លើកលែងតែសេចក្តីព្រាងច្បាប់ហិរញ្ញវត្ថុដែលត្រូវដាក់ជូនសភាជាតិជាមុនគេ ។

មាត្រា៦៨:

សមាជិកសហសភាមិនអាចធ្វើសេចក្តីស្នើច្បាប់ ឬ ធ្វើវិសោធនកម្មណាមួយ ដែលការអនុម័តនាំអោយមានការបន្ថយធនធានសាធារណៈក្តី នាំអោយបង្កើត ឬ បន្ថយបន្ទុកសាធារណៈក្តី ។

មាត្រា៦៩:

សេចក្តីព្រាងច្បាប់ ឬ សេចក្តីស្នើច្បាប់ណាក៏ដោយ ត្រូវពិនិត្យជាបន្តបន្ទាប់គ្នាពីសភាមួយទៅសភាមួយ ។

ក្នុងករណីមានទំនាស់រវាងសភាទាំងពីរ សេចក្តីព្រាងច្បាប់ ឬ សេចក្តីស្នើច្បាប់ត្រូវដាក់ជូនដប់ថ្ងៃក្រោយមកទៅសមាជសភាដើម្បីបញ្ចេញមតិជាស្ថាពរលើចំនុចមិនយល់ស្របគ្នាដោយយកតាមសម្លេងភាគច្រើន ។ ក្នុងករណីប្រញាប់រយៈវេលាដាក់ជូនសមាជសភាត្រូវបន្ថយមកត្រឹមប្រាំថ្ងៃ ។

មាត្រា៧០:

សេចក្តីព្រាងហិរញ្ញប្បញ្ញត្តិ ត្រូវដាក់ជូនក្រុមអភិបាលសភាជាតិ មួយរយថ្ងៃយ៉ាងតិច "១០០ " មុនដំណាច់ឆ្នាំសារពើពន្ធ ដែលកំពុងប្រព្រឹត្ត ។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ក្នុងករណីដែលសហសភាមិនបានអនុម័តជាស្ថាពរ មុនដើមឆ្នាំសារពើពន្ធនូវសេចក្តីព្រាងច្បាប់សំរាប់ឆ្នាំនោះរដ្ឋាភិបាលត្រូវសុំដោយរស់រាន អោយសហសភាអនុញ្ញាតការទារពន្ធតាមច្បាប់ ជាធរមាន ។ នៅពេលជាមួយគ្នា ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ចេញក្រឹត្យបើកអោយប្រើឥណទានម្តងមួយខែស្មើនិងមួយភាគដប់ពីរ "១/១២ " នៃថវិការការិយបរិច្ឆេទឆ្នាំមុន រហូតដល់សហសភាអនុម័តហិរញ្ញប្បញ្ញត្តិជាស្ថាពរ ។

មាត្រា៧១:

អត្ថបទទាំងច្បាប់ ដែលសភាមួយបានកែប្រែរួចហើយ ឬ បានអនុម័តហើយត្រូវបញ្ជូនទៅសភាមួយទៀតក្នុងរយៈវេលាដប់ថ្ងៃគត់ ។

អត្ថបទច្បាប់ ដែលសហសភាបានអនុម័តជាស្ថាពរ ត្រូវបញ្ជូនទៅប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋក្នុងរយៈវេលាដប់ថ្ងៃគត់ ។

ក្នុងករណីការប្រញាប់រយៈវេលាដែលចែងនៅវាក្យខ័ណ្ឌខាងលើ ត្រូវបន្ថយមកប្រាំថ្ងៃគត់ ។

មាត្រា៧២:

ច្បាប់មិនអាចមានផលប្រតិសកម្មភាពទេ វៀរលែងតែមានបទបញ្ញត្តិពិសេស ដែលមានចែងជាក់លាក់ក្នុងច្បាប់នោះ ។

មាត្រា៧៣:

ច្បាប់ត្រូវអនុម័តបាននៅភ្នំពេញកំណត់មួយថ្ងៃគត់ក្រោយ ដែលច្បាប់នោះបានចុះក្នុងរដ្ឋកិច្ច ហើយនិងនៅទីកន្លែងណាឯទៀតក៏ដោយ កំណត់ប្រាំថ្ងៃគត់បន្ទាប់ពីពេលរដ្ឋកិច្ចមានចុះច្បាប់នោះបាបទៅដល់សាលាស្រុក ។

ក៏ប៉ុន្តែ ច្បាប់ដែលបានប្រកាសថា ជាការប្រញាប់ ត្រូវអនុវត្តបាននៅភ្នំពេញ កាលណាច្បាប់នោះមានបិទនៅសាលាក្រុង ហើយនៅស្រុកនីមួយៗកាលណាមានបិទនៅសាលាស្រុក ។

ច្បាប់នីមួយត្រូវមានការផ្សាយអោយបានជ្រួតជ្រាបយ៉ាងទូលំទូលាយជាទីបំផុត ។ រដ្ឋាភិបាលមានភារៈត្រូវចុះផ្សាយភ្លាមនូវច្បាប់ទាំងអស់ ដែលប្រកាសអោយប្រើ ។

ច្បាប់មួយត្រូវកំណត់បែបបទនៃការផ្សាយច្បាប់ និង បទបញ្ញានានា ហើយនិងការផ្សាយកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិ ។

មាត្រា៧៤:

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ក្រោយពីបានរៀបចំសមាសភាពរដ្ឋាភិបាលរួចហើយ រដ្ឋមន្ត្រីទីមួយ ព្រមជាមួយនិងសមាជិកទាំងអស់នៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រីត្រូវទៅកាន់សមាជសភា ដើម្បីថ្លែងការណ៍ជំរាបនូវកម្មវិធី ដែលរដ្ឋាភិបាលប្រុងប្រៀបអនុវត្ត ។

ការជំរាបកម្មវិធីនេះ មិនត្រូវយកទៅពិភាក្សាឡើយ ។

មាត្រា៧៥:

តាមការសុំពីសមាជិកសភាជាតិចំនួនយ៉ាងតិចមួយភាគប្រាំ "១/៥ " សមាជិករដ្ឋាភិបាលត្រូវទៅកាន់រ៉ាយរ៉ាប់ជំរាបសភាអំពីការគ្រប់គ្រងក្រសួងរបស់ខ្លួន ។

ការពិភាក្សាតទល់នៅសភាជាតិ ក្រោយពីសមាជិករដ្ឋាភិបាលបានរ៉ាយរ៉ាប់មក អាចនាំអោយមានការបោះឆ្នោតអនុម័តនូវអនុសាសន៍ ១ តាមទម្រង់ដែលមានចែងនៅមាត្រា ៧៦-៧៧ និង៧៨។

មាត្រា៧៦:

សភាជាតិសំដែងការមិនទុកចិត្តចំពោះសមាជិករដ្ឋាភិបាលម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ ឬ ចំពោះរដ្ឋាភិបាលទាំងមូលដោយការបោះឆ្នោតអនុម័តនូវអនុសាសន៍មានចែងហេតុផល ។

សេចក្តីស្នើអនុសាសន៍ណាក៏ដោយ និង អាចទទួលបានលុះណាតែមានសមាជិកសភាជាតិចំនួនមួយភាគប្រាំ "១/៥" យ៉ាងតិចបានធ្វើ ។

ការបោះឆ្នោតអនុម័តអនុសាសន៍ និង ធ្វើឡើងបានតែក្រោយពេលសែសិបប្រាំបីម៉ោងរាប់ពីពេលដាក់អនុសាសន៍នោះ ។ ការអនុម័តនេះត្រូវធ្វើដោយវិធីបោះឆ្នោតចំហរ ។

អនុសាសន៍និងទុកជាបានការ លុះណាតែភាគច្រើនដាច់ខាតនៃចំនួនសមាជិកសភាជាតិអនុម័តយល់ព្រម ។

មាត្រា៧៧:

អនុសាសន៍របស់សភាជាតិ ត្រូវបញ្ជូនក្នុងរយះពេលបីថ្ងៃគត់ ទៅប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋដើម្បីសំរេច បើពុំដូច្នោះទេ អនុសាសន៍នោះត្រូវទុកជាមោឃៈ ។

ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ត្រូវអោយដំណឹងអំពីសេចក្តីសំរេចរបស់លោក ដោយបញ្ជាក់ហេតុផលទៅសភាជាតិក្នុងរយះវេលាប្រាំថ្ងៃគត់ រាប់ពីថ្ងៃទទួលអនុសាសន៍។ បើគ្មានដំណឹង ទេនោះបានន័យថាយល់ព្រមតាមអនុសាសន៍។ ក្នុងករណីនេះសមាជិកម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់នៃរដ្ឋា ភិបាលដែលទាក់ទិននិងរឿងនេះ ឬ រដ្ឋាភិបាលទាំងមូលត្រូវលាលែងដោយបញ្ញត្តិ។

មាត្រា៧៨:

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ក្នុងករណីដែល ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ រក្សាទុកសមាជិកម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់នៃរដ្ឋាភិបាលដែលជាប់ប្រកាន់អោយនៅក្នុងតំណែងតទៅទៀត ឬ រដ្ឋាភិបាលទាំងមូលអោយនៅដដែល តទៅទៀត សភាជាតិអាចយកអនុសាសន៍មកពិនិត្យជាលើកទីពីរក្នុងរយះវេលាប្រាំថ្ងៃគត់ ដោយមានពាក្យសុំរបស់សមាជិកសភាជាតិចំនួនមួយភាគប្រាំ "១/៥" យ៉ាងតិច ។

អនុសាសន៍និងទុកជាបានការ លុះណាតែពីរភាគបី "២/៣" នៃសមាជិកសភាជាតិអនុម័តយល់ព្រម ។

ក្នុងករណីនេះអនុសាសន៍ត្រូវបណ្តាលអោយសមាជិកម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ដែលជាប់ប្រកាន់ នេះ ឬ រដ្ឋាភិបាលទាំងមូលលាលែងដោយបញ្ញត្តិ ។

មាត្រា៧៩:

បើនៅក្នុងមួយអម្លុងពេលដប់ប្រាំខែមានវិបត្តិគណៈរដ្ឋមន្ត្រីពីរដង ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋអាចរំលាយសភាជាតិបាន បន្ទាប់ពីបានពិគ្រោះជាមួយប្រធានព្រឹទ្ធសភា ។

ដែលហៅថាវិបត្តិគណៈរដ្ឋមន្ត្រីដូចមានចែងនៅវាក្យខ័ណ្ឌទីមួយ គឺ ការលាលែងរបស់រដ្ឋាភិបាល បន្ទាប់ពីមានអនុសាសន៍របស់សភាជាតិជំទាស់ នឹងរដ្ឋាភិបាលទាំងមូល ។

ក្នុងករណីមានការរំលាយសភាជាតិ ការបោះឆ្នោតជាថ្មីត្រូវអោយមានឡើងក្នុងរយះវេលាពីរខែយ៉ាងយូរ ។

ជំពូក៧

អំណាចតុលាការ

មាត្រា៨០:

ការកាត់ក្តីផ្តល់យុត្តិធម៌ ត្រូវធ្វើក្នុងនាមប្រជារាស្ត្រតាមនីតិក្រម ដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ ។

មាត្រា៨១:

អំណាចតុលាការជាអំណាចប្រកបដោយឥស្សរភាព អំណាចតុលាការរក្សាការពារអនាគតិ ។ អំណាចតុលាការការពារសិទ្ធិ និង សេរីភាពពលរដ្ឋ ។ អំណាចនេះត្រូវប្រគល់ទៅតុលាការកំពូល និង សាលាជំរះក្តីគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ ។

មាត្រា៨២:

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ កំណត់ការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តិទៅនៃអំណាចតុលាការ ។

១. ក្រុមចៅក្រម

មាត្រា៨៣:

ចៅក្រមជំរះក្តី និង ចៅក្រមអយ្យការ មានលក្ខន្តិកៈ ដោយឡែកពីគ្នា ។

មាត្រា៨៤:

ចៅក្រមជំរះក្តីបំពេញមុខងារខាងយុត្តាធិការ ក្រោមការត្រួតត្រានៃតុលាការកំពូល ។

ចៅក្រមជំរះក្តីនិងអាចត្រូវហូតងារបានតែក្នុងករណីទទួលទោសអាជ្ញាប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា៨៥:

ចៅក្រមអយ្យការទទួលរ៉ាប់រងអនុវត្តិច្បាប់ ក្រោមការត្រួតត្រានៃរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធមិ ។ វិធានការវិន័យ ដែលរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធមិបានសំរេចដាក់ទៅលើចៅក្រមអយ្យការ អាចឧទ្ធរណ៍ទៅគណៈរដ្ឋមន្ត្រីបាន។

២. តុលាការកំពូល

មាត្រា៨៦:

តុលាការកំពូលមានចៅក្រមប្រាំបួននាក់ជាសមាជិក គឺ ចាងហ្វាងនិងចៅក្រមប្រឹក្សាប្រាំបី នាក់ ។ ចាងហ្វាង និង ចៅក្រមប្រឹក្សា នៃតុលាការកំពូល ត្រូវសភាទាំងពីររួមប្រជុំជាសមាជសភាបោះឆ្នោតជ្រើសរើសសំរាប់បួនឆ្នាំ ក្នុងបណ្តាលចៅក្រមជំរះក្តីម្ភៃនាក់ ដែលសហសេវិកខ្លួនបោះឆ្នោតជ្រើសរើសចុះក្នុងបញ្ជីមួយ ។ ចៅក្រមប្រឹក្សាជំនួយបួននាក់ជ្រើសតាំងក្នុងលក្ខខ័ណ្ឌដូចគ្នាត្រូវជំនួសសមាជិកនៃតុលាការកំពូលនៅពេលសមាជិកនេះមិននៅ ឬ មានធុរៈ ។

មាត្រា៨៧:

ចៅក្រមតុលាការកំពូលត្រូវមានអតីតភាពយ៉ាងតិច ១២ ឆ្នាំក្នុងមុខងារចៅក្រម ។

មាត្រា៨៨:

ដទៃពីមុខងារខាងយុត្តាធិការកំពូលផ្នែកតុលាការ តុលាការកំពូលអាចផ្តើមគំនិតបង្កើតច្បាប់អំពីបញ្ហាទាក់ទងនិងការរៀបចំហើយនិងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃអំណាចតុលាការ ។ តុលាការកំ ពូលវិនិច្ឆ័យប្រកាសរំលាយគណៈបក្សនយោបាយយកតាមមតិ ពីរភាគបី ចំពោះគណៈបក្សនយោបាយណាដែលធ្វើសកម្មភាពបំផ្លិចបំផ្លាញរបបសាធារណរដ្ឋ ។

៣. ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាតុលាការ

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

មាត្រា៨៩:

ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាមានចៅក្រមជំរះក្តីប្រាំនាក់ជាសមាជិក និង ចៅក្រមជំរះក្តីពីរនាក់ ជាសមាជិកជំនួយដែលត្រូវបោះឆ្នោតជ្រើសរើស ក្នុងបណ្តាចៅក្រមជំរះក្តី តាមលក្ខខ័ណ្ឌដូចគ្នា និង ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសសមាជិកនៃតុលាការកំពូល ។

មាត្រា៩០:

ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាតុលាការ ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមអធិបតីភាពរបស់ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ហើយក្នុងករណីប្រធានាធិបតីមានធុរៈ នោះត្រូវស្ថិតនៅក្រោមអធិបតីភាពរបស់អនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ។

ក្នុងករណីដែលឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាតុលាការពិភាក្សា អំពីការដាក់វិធានការវិន័យទៅលើចៅក្រមជំរះក្តីត្រូវចាងហ្វាងតុលាការកំពូលដឹកនាំការជំនុំ ។

មាត្រា៩១:

ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាតុលាការរ៉ាប់រងនូវឥស្សរភាព និង វិន័យរបស់ចៅក្រមជំរះក្តី ។ ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាតុលាការមានដូចតទៅ:

- ស្នើរការតែងតាំងឡើងដោយឋានន្តរសក្តិ ការផ្លាស់តំណែងចៅក្រមជំរះក្តី
- អនុញ្ញាតការចោទប្រកាន់ចៅក្រមទាំងនេះខាងផ្លូវតុលាការ វៀរលែងតែក្នុងករណីប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមជាក់ស្តែងចេញ
- ដាក់វិធានការវិន័យទៅលើចៅក្រមទាំងនេះ
- ផ្តល់យោបល់ចំពោះសេចក្តីព្រាង ឬ សេចក្តីស្នើច្បាប់ណា ដែលទាក់ទងនិងការរៀបចំហើយនិងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃអំណាចតុលាការ ។

មាត្រា៩២:

មុខងារសមាជិកនៃឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាតុលាការ មានវិសមិតភាពនិងមុខងារដទៃទៀតក្នុង តុលាការ ។

ជំពូក៨

ស្ថាប័នដទៃទៀតរបស់ សាធារណរដ្ឋ

១. តុលាការធម្មនុញ្ញ

មាត្រា៩៣:

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

តុលាការធម្មនុញ្ញមានសមាជិកប្រាំបួននាក់ មានអាណត្តិប្រាំមួយឆ្នាំ ។ សមាជិកតុលាការធម្មនុញ្ញចំនួនពាក់កណ្តាលត្រូវផ្លាស់ថ្មីក្នុងរយះពេលបីឆ្នាំម្តងៗ ។ មុនផុតឆ្នាំទីបី នៃអាណត្តិទីមួយ ត្រូវមានការបោះឆ្នោតដើម្បីសមាជិកតុលាការធម្មនុញ្ញដែលត្រូវផុតអាណត្តិមុនគេ ។

សមាជិកតុលាការធម្មនុញ្ញត្រូវជ្រើសរើសក្នុងបណ្តាលឥស្សរជនខ្មែរដ៏ឧត្តម ដែលគេទទួល ដឹងឮថាមានការចេះដឹងជ្រៅជ្រះខាងច្បាប់ ខាងសេចកិច្ច ឬ ខាងរដ្ឋបាល ឬ ថាមានការពិសោធន៏ច្រើនខាងកិច្ចការរដ្ឋ ។ ត្រូវអោយអាទិភាពទៅបេក្ខជន ដែលមិនមានចូលគណៈបក្សនយោបាយ ណាមួយ ។

សមាជិកតុលាការធម្មនុញ្ញត្រូវចាត់តាំងតាមរបៀបដូចតទៅ : ពីរនាក់ដោយប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋសំរេចក្នុងគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ពីរនាក់ដោយសភាជាតិ និង ពីរនាក់ដោយព្រឹទ្ធសភាក្រៅពីសមាជិករបស់ខ្លួន ។

ប្រធានតុលាការធម្មនុញ្ញត្រូវជ្រើសតាំងក្នុងចំណោមសមាជិករបស់ខ្លួន ។ ការបោះឆ្នោតនេះត្រូវធ្វើនៅពេលផ្លាស់សមាជិកពាក់កណ្តាលចំនួន ។ ប្រធានមានសំលេងឧត្តមមានុភាព ក្នុងករណីចែកសម្លេងស្មើគ្នា ។

មាត្រា៩៤:

មុខងារសមាជិកតុលាការធម្មនុញ្ញមានវិសមិតភាព និង មុខងារប្រធានាធិបតី ហើយ និង អនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ និង សមាជិករដ្ឋាភិបាល សមាជិកសហសភា សមាជិកតុលាការ ជាន់ខ្ពស់ ហើយនិង សមាជិកតុលាការកំពូល ។

មាត្រា៩៥:

តុលាការធម្មនុញ្ញអាចវិះកាត់អំពីនិយតភាព នៃការបោះឆ្នោតជ្រើសប្រធានាធិបតី និង អនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ហើយប្រកាសលទ្ធផលអំពីការបោះឆ្នោតនេះ ។

តុលាការធម្មនុញ្ញអាកាត់ អំពីករណីវិវាទកម្មទាក់ទងនិងការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសសមាជិក សហសភា ។

តុលាការធម្មនុញ្ញបកស្រាយជាចុងក្រោយនូវបទបញ្ញត្តិធម្មនុញ្ញ ។

ច្បាប់ដែលសហសភាបានអនុម័តហើយ ប្រធានាធិបតីត្រូវបញ្ជូនទៅតុលាការធម្មនុញ្ញ មុនប្រកាសអោយប្រើ តុលាការធម្មនុញ្ញអាកាត់អំពីភាពត្រឹមត្រូវតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញរបស់ច្បាប់នោះ ក្នុងរយះពេលដប់ថ្ងៃ ។

ការបញ្ជូរបស់តុលាការធម្មនុញ្ញផ្អាករយះពេលអោយប្រើ ។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ច្បាប់ណាដែលត្រូវប្រកាសថាមិនត្រឹមត្រូវតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញមិនអាចត្រូវប្រកាសអោយប្រើ ហើយក៏មិនអាចត្រូវដាក់អោយអនុវត្តន៏ដែរ ។

មាត្រា៩៦:

ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយកំណត់វិធានការ និង ការប្រព្រឹត្តទៅនៃតុលាការធម្មនុញ្ញ ។

២. តុលាការជាន់ខ្ពស់

មាត្រា៩៧:

តុលាការជាន់ខ្ពស់មានអំណាចជំនុំជំរះប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ អនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ សមាជិករដ្ឋាភិបាល សមាជិកសហសភា សមាជិកតុលាការធម្មនុញ្ញ និង សមាជិកតុលាការកំពូលពីបទឧក្រិដ្ឋ និង មជ្ឈិមដែលបានប្រព្រឹត្តក្នុងពេលបំពេញមុខងាររៀង១ខ្លួន ។

មាត្រា៩៨:

តុលាការជាន់ខ្ពស់មានសមាសភាពដូចតទៅ:

- សមាជិកបួននាក់ ចាត់តាំងដោយប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ក្នុងបណ្តាលយុត្តិបណ្ឌិតហើយនិងទីប្រឹក្សារដ្ឋ ។
- សមាជិកបួននាក់ជ្រើសតាំងដោយសភាជាតិ ក្នុងបណ្តាលសមាជិករបស់ខ្លួន ។
- សមាជិកពីរនាក់ជ្រើសតាំងដោយព្រឹទ្ធសភា ក្នុងបណ្តាលសមាជិករបស់ខ្លួន ។
- សមាជិកពីរនាក់ជ្រើសតាំងដោយតុលាការកំពូលក្នុងបណ្តាលសមាជិករបស់ខ្លួន ។

មាត្រា៩៩:

តុលាការជាន់ខ្ពស់បោះឆ្នោតជ្រើសរើសចាងហ្វាងម្នាក់ក្នុងបណ្តាលសមាជិករបស់ខ្លួន ដើម្បីជំរះរឿងនីមួយ១ ។

មាត្រា១០០:

អង្គការដែលអាចចោទប្រកាន់ ដើម្បីដាក់ទៅអោយតុលាការជាន់ខ្ពស់ជំនុំជំរះបាន គឺ សភាជាតិ និង ព្រឹទ្ធសភារួមប្រជុំជាសមាជសភា ។

គាហបញ្ញាតុលាការជាន់ខ្ពស់ត្រូវមានសមាជិកយ៉ាងតិចពាក់កណ្តាលចំនួនសមាជិកសភា នីមួយ១ស្នើសុំ ។ បើជាការចោទប្រកាន់ចំពោះប្រធានាធិបតី ឬ អនុប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ គាហបញ្ញាត្រូវមានសមាជិកសមាជសភាចំនួនបីភាគបួន "៣/៤ " យ៉ាងតិចអនុម័តយល់ព្រម ។ ចំពោះករណីដទៃទៀតភាគច្រើននេះត្រូវក៏រិតយកពីរភាគបី "២/៣" នៃសមាជិកសមាជសភា ។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

មាត្រា១០១:

កាលបើសមាសភាអនុម័តយល់ព្រមនូវគាហបញ្ហាអ្នកជាប់ពិរុទ្ធត្រូវបញ្ជូនប់ពីមុខងារខ្លួន រហូតដល់តុលាការចេញសាលក្រម ។

មាត្រា១០២:

ការវិនិច្ឆ័យរបស់តុលាការជាន់ខ្ពស់ត្រូវយកតាមមតិពីរភាគបី នៃសមាជិករបស់ខ្លួន ។

មាត្រា១០៣:

ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ កំណត់ការប្រព្រឹត្តទៅនៃតុលាការជាន់ខ្ពស់និងនីតិក្រម ដែលត្រូវអនុវត្តនីសំរាប់តុលាការនេះ ។

៣. ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ

មាត្រា១០៤:

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋរួបរួមក្នុងកិច្ចតាក់តែងច្បាប់ ។

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋជាតុលាការកាត់ ក្តីជាដាច់ ខាតខាងវិស័យ រដ្ឋបាល ។

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋអាកាត់អំពីនិយតភាពនៃគណនីចំណូល និង គណនីចំណាយកាន់ដោយ គណនេយ្យករ សាធារណៈ ។

មាត្រា១០៥:

ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ កំណត់នូវវិធានស្តីពីសមាសភាព ការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅ របស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ ។

៤. ក្រុមប្រឹក្សាជាតិខាងការអប់រំនិងខាងវប្បធម៌

មាត្រា១០៦:

ក្រុមប្រឹក្សាជាតិខាងការអប់រំ និង ខាងវប្បធម៌មានសមាជិកចំនួនមួយភាគបីចាត់តាំង ដោយ ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ដោយមានការយល់ព្រមពីគណរដ្ឋមន្ត្រី ហើយ ក្នុងចំនួន ពីរភាគបី ចាត់តាំងដោយអង្គការវប្បធម៌ និង ការអប់រំនានា ។

អាណត្តិសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាជាតិខាងការអប់រំ និង ខាងវប្បធម៌មានថិរវេលាបួនឆ្នាំ ។

ក្រុមប្រឹក្សាជាតិខាងការអប់រំ និង ខាងវប្បធម៌បោះឆ្នោតជ្រើសរើសប្រធានក្នុងបណ្តាល សមាជិក របស់ខ្លួន ។

មាត្រា១០៧:

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

បើរដ្ឋាភិបាលសួរក្រុមប្រឹក្សាជាតិខាងការអប់រំ និង ខាងវប្បធម៌ត្រូវអោយយោបល់លើ បញ្ហានានាទាក់ទងនិងអភិវឌ្ឍន៍នៃការអប់រំ និង វប្បធម៌ ។

មាត្រា១០៨:

ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ កំណត់វិធានស្តីពីវិធានចាត់តាំងសមាជិក ការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តនៃក្រុមប្រឹក្សាជាតិខាងការអប់រំ និង វប្បធម៌ ។

៥. ក្រុមប្រឹក្សាសេនាធិការ ភាព

មាត្រា១០៩:

ក្រុមប្រឹក្សាសេនាធិការ ផ្តល់ជូនប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ នូវយោបល់របស់ខ្លួនលើបញ្ហាខាងទាហានស្តីពីការឡើងឋានន្តរសក្តិ ការផ្លាស់តំណែង និង ទណ្ឌកម្មខាងទាហានជាដើម ។

ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ កំណត់ការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសេនាធិការ ភាព ។

៦. ក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច និង សង្គមកិច្ច

មាត្រា១១០:

ក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច និង សង្គមកិច្ច ផ្តល់យោបល់របស់ខ្លួនចំពោះបញ្ហាទាំងឡាយស្តីពី អភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច និង សង្គមកិច្ច ។

ច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ កំណត់បែបបទចាត់តាំងសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច និង សង្គម កិច្ចព្រមទាំងការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅនៃអង្គការនេះ ។

៧. អភិបាលរដ្ឋ

មាត្រា១១១:

អភិបាលរដ្ឋត្រូវរ៉ាប់រងដោយ អគ្គាភិបាលម្នាក់ និង អភិបាលនានាដែលប្រធានាធិបតីនៃ សាធារណរដ្ឋតែងតាំងតាមការស្នើរបស់សភា ។ អភិបាលរដ្ឋមានមុខងារ ត្រួតពិនិត្យ និង ធ្វើអង្កេតលើបុគ្គលិកនៃអង្គការសាធារណ និង ឯកជន ដែលជាប់ទាក់ទិនក្នុងរឿងស៊ីសំណូក រឿងពុករលួយ រឿងប្រើអំណាចដោយរំលោភ រឿងរត់គយ រឿងស្តុកទំនិញខុសច្បាប់ រឿងតំលើង ថ្លៃខុសច្បាប់ រឿងប្រដេញប្រជែងដោយវៀចវេរ និង រឿងចងការប្រាក់យកប្រាក់លើសកំរិតច្បាប់ ។

មាត្រា១១២:

ការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅនៃអភិបាលរដ្ឋត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់រៀបចំអង្គការមួយ ។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

៨. កំណែនទូទៅ

មាត្រា១១៣:

កំណែនទូទៅដែលមានការរៀបចំជាប្រទាក់ក្រឡាគ្នា តាមបាវចនា" រដ្ឋាភិបាលជួយប្រជា ជនសំរេចអ្នកបច្ចេកទេសឧបត្ថម្ភ" ជាស្ថាប័នជាតិ ។

ការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅនៃអង្គការនេះ នឹងត្រូវកំរិតតាមច្បាប់អង្គការមួយ ។

ជំពូក៩

សមូហភាពដែនដី

មាត្រា១១៤:

សមូហភាពដែនដីនៃសាធារណរដ្ឋ គឺ សង្កាត់ ខេត្ត និង ក្រុង ។

សមូហភាពទាំងនេះ និង ត្រូវគ្រប់គ្រងខ្លួនតាមលក្ខខ័ណ្ឌមានចែងក្នុងច្បាប់រៀបចំអង្គការ មួយ ។

ជំពូក១០

ការពិនិត្យនិងវិសោធនកម្ម

មាត្រា១១៥:

ការផ្តើមគំនិតរើពិនិត្យ ឬ វិសោធនកម្ម នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញជាសិទ្ធិរដ្ឋាភិបាល ឬ សមាជិកចំនួនពាក់កណ្តាលនៃសភាណាមួយរបស់សហសភា ។ ការពិនិត្យ ឬ វិសោធនកម្មធ្វើឡើងតាមច្បាប់មួយដែលអនុម័តតាមវិធីបោះឆ្នោតចំហរ ។ ត្រូវកំរិតយកភាគច្រើនបីភាគបួន នៃសមាជិកសភានីមួយៗនៃសហសភា ហើយការប្រញាប់មិនអាចត្រូវប្រកាសបានឡើយ ។

មាត្រា១១៦:

ការរើពិនិត្យ ឬ វិសោធនកម្មណាក៏ដោយ ត្រូវហាមឃាត់នៅពេលប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋមានធុរៈម្តងម្កាលក្នុងករណីដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៣០ ។

មាត្រា១១៧:

ការរើពិនិត្យណាក៏ដោយដែលមានគោលបំណងកែប្រែសណ្ឋានសាធារណរដ្ឋនៃប្រទេសត្រូវហាមមិនអោយធ្វើឡើយ ។

ជំពូក១១

អន្តរប្បញ្ញត្តិ

មាត្រា១១៨:

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ក្នុងអម្លុងពេលបណ្តោះអាសន្ន ហើយរហូតដល់ស្ថាប័នទាំងឡាយ ដូចមានចែងក្នុង បច្ចុប្បន្ន រដ្ឋធម្មនុញ្ញ បានរៀបចំតាំងឡើង ស្ថាប័នរដ្ឋដែលមានសព្វថ្ងៃដោយអាស្រ័យអត្ថបទរដ្ឋ ធម្មនុញ្ញមុននោះ ត្រូវបន្តការប្រព្រឹត្តទៅជាបណ្តោះអាសន្ន ។

មាត្រា១១៩:

ក្រោយពេលដាក់បច្ចុប្បន្នរដ្ឋធម្មនុញ្ញជាធរមាន នឹងការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសប្រធានាធិបតី ថ្មីនៃ សាធារណរដ្ឋខ្មែរ នៅថ្ងៃអាទិត្យ ទី ៤ មិថុនា ១៩៧២ ដោយវិធីបោះឆ្នោតសាកល ដោយចំពោះ និង សម្ងាត់ តាមលក្ខណៈដែលរៀបចំក្នុងបញ្ញត្តិបោះឆ្នោតមួយ ។ ក្នុងអាណត្តិរបស់ ខ្លួនប្រធានាធិបតី ថ្មីនៃ សាធារណរដ្ឋខ្មែរ អាចតែងតាំងអនុប្រធានាធិបតីមួយ បន្ទាប់ពីបានពិគ្រោះ ជាមួយប្រធានសភាទាំងពីរ ។

មាត្រា១២០:

ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ប្រកាសអោយប្រើភ្លាមនូវបញ្ញត្តិមួយស្តីពីការបោះឆ្នោតដើម្បី កំណត់ របៀបជ្រើសរើសសភាជាតិ និង ព្រឹទ្ធសភា ។ សភាជាតិទីមួយ និង ព្រឹសភាទីមួយនៃសា ធារណអាច ត្រូវជ្រើសតាំងបាន:

- ឬតាមលក្ខខ័ណ្ឌដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៤៩ វាក្យខ័ណ្ឌទីមួយ ។
- ឬដោយវិធីបោះឆ្នោតសាកលមិនចំពោះ សម្ងាត់ និងដោយសន្លឹកឆ្នោតមួយមាននាមតែ មួយ ។
- ការបោះឆ្នោតត្រូវធ្វើក្នុងរយះពេលបីខែគិតពីថ្ងៃបោះឆ្នោតជ្រើសរើសប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋ ។

មាត្រា១២១:

ទំរាំតុលាការធម្មនុញ្ញរៀបចំ ហើយចូលកាន់តំណែងមុខការ ដែលប្រគល់អោយតុលាការ នេះ ដោយមាត្រា៩៥ ត្រូវអោយតុលាការមួយកាន់កាប់ជាបណ្តោះអាសន្ន ។ តុលាការនេះមាន សមាជិក ប្រាំមួយនាក់ ចាត់តាំងដោយប្រធានាធិបតីនៃសាធារណរដ្ឋ ។

សមាជិកតុលាការធម្មនុញ្ញ បណ្តោះអាសន្នដែលមានចែងក្នុងវាក្យខ័ណ្ឌទីមួយ មិនអាចឈរ ឈ្មោះជា បេក្ខជនប្រធានាធិបតី ឬ អនុប្រធានាធិបតី នៃសាធារណរដ្ឋ ឬ សមាជិកសហសភាបាន ទេ ។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

មាត្រាអវសាន

ការដាក់ជាធរមាននៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ

បច្ចុប្បន្នរដ្ឋធម្មនុញ្ញនិងត្រូវដាក់អោយធ្វើប្រជាមតិ នៅថ្ងៃអាទិត្យ ទី ៣០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧២ រដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះ និងចូលជាធរមានមួយថ្ងៃគត់បន្ទាប់ពីការប្រកាសលទ្ធផលស្របរបស់ប្រជាមតិ ។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com